

Pismo do Tomasza Siemoniaka, Sekretarza Stanu w MSWiA wraz z postulatami organizacji pozarządowych w zakresie zmiany przepisów regulujących prowadzenie zbiorok publicznych przesłane do MSWiA w dniu 30 października 2008 roku.

Warszawa, 30 października 2008

Dotyczy pisma: DZiK-VI-632-111/08/AT

**Szanowny Pan
Tomasz Siemoniak
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
ul. Stefana Batorego 5
02 - 591 Warszawa**

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na Pana zaproszenie sformułowane w piśmie DZiK-VI-632-111/08/AT z dnia 8 października 2008 r. przedstawiamy listę problemów związanych z organizacją i prowadzeniem zbiorok publicznych wraz z postulatami wprowadzenia odpowiednich zmian w regulacjach prawnych oraz praktyce stosowania przepisów o zbiorokach publicznych. Załączone przez nas postulaty zostały wypracowane w toku dyskusji w grupie kilkudziesięciu organizacji pozarządowych zainteresowanych problematyką zbiorok publicznych w ramach dwóch spotkań zorganizowanych przez Forum Darczyńców w dniach 14 maja i 15 października 2008. Spotkania te poświęcone były identyfikacji i analizie problemów związanych z praktyką podciągania przez urzędników MSWiA różnych form pozyskiwania środków na działalność statutową organizacji pod przepisy o zbiorokach publicznych, a także wypracowaniu propozycji zmian w przepisach wykonawczych do Ustawy zmierzających do wyeliminowania trudności i barier, na jakie napotykają organizacje prowadzące zbiorok publiczny.

W imieniu własnym i organizacji korzystających z ofiarności publicznej dziękujemy za podjęcie inicjatywy zmierzającej do oceny przepisów i praktyki prowadzenia zbiorok publicznych. Cieszymy się, że w odpowiedzi na zgłaszane przez nas od maja uwagi i postulaty wskazujące na konieczność odróżnienia pozyskiwania środków na działalność programową od prowadzenia zbiorok publicznej, Ministerstwo gotowe jest podjąć dialog z organizacjami, który doprowadzi do rewizji istniejącej praktyki i wyeliminowania zbędnych biurokratycznych wymogów. Mamy nadzieję, że przedstawione przez nas postulaty posłużą do wprowadzenia odpowiednich zmian w obowiązujących przepisach i doprowadzą do stworzenia transparentnego, nieuznaniowego systemu przyznawania pozwoleń opartego o jasne, powszechnie znane kryteria i procedury. Jednocześnie zgłaszamy gotowość uczestnictwa w spotkaniach i pracach dotyczących tej problematyki.

Z wyrazami szacunku,

Ewa Kulik-Bielińska
Przewodnicząca Zarządu Forum Darczyńców w Polsce

Postulaty w zakresie zmiany przepisów regulujących prowadzenie zbiórek

Problem podstawowy

Traktowanie przez MSWiA każdego apelu o wsparcie w prasie, radiu, TV i Internecie z podaniem numeru konta bankowego lub numeru telefonicznego, na który można przysyłać SMSy charytatywne, jako zbiórki publicznej.

Postulat 1:

Ograniczenie zbiórki publicznej do zbierania darów w gotówce i naturze, tak jak zapisano to w art. 1 ustawy o zbiórkach publicznych

Proponowane rozwiązanie

Wykreślenie z „Rozporządzenia MSWiA w sprawie sposobów przeprowadzania zbiórek publicznych oraz zakresu kontroli nad tymi ziórkami” § 1. ust 1 stwierdzającego że:

„§ 1. *Zbiórka publiczna ofiar w gotówce może być przeprowadzona w formie:*
1) dobrowolnych wpłat na konto, założone osobno dla każdej zbiórki publicznej przez przeprowadzającego zbiórkę publiczną”

i zmianę kolejności numeracji ustępów w tym paragrafie.

W znowelizowanej wersji rozporządzenia § 1. otrzymałby następujące brzmienie:

”§ 1. *Zbiórka publiczna ofiar w gotówce może być przeprowadzona w formie:*
1) zbierania ofiar do puszek kwestarskich oraz skarbon stacjonarnych, umieszczanych w obiektach, za zgodą ich właścicieli lub użytkowników;
2) sprzedaży cegiełek wartościowych;
3) sprzedaży przedmiotów i usług”.

Uzasadnienie

Włączenie do Rozporządzenia wpłaty na konto jako formy zbiórki publicznej prowadzi do sytuacji, w której pojęcie zbiórki publicznej rozciągane jest przez urzędników MSWiA na wszelkie formy pozyskiwania przez organizacje środków od osób prywatnych związane z apelem o wsparcie w środkach masowego przekazu z podaniem konkretnego numeru konta (odpowiedź Krzysztofa Janika z 2003 roku na interpelację poselską nr 3996c), czy zamieszczane na stronach internetowych przez organizacje pozarządowe wszelkie apele o wsparcie finansowe lub o przekazywanie darów rzeczowych skierowane są do bliżej nieokreślonego adresata (do każdej osoby odwiedzającej stronę internetową)” (informacja na stronie internetowej MSWiA z 23 czerwca 2004).

Tymczasem dyspozycja art. 1 ustawy: („zbiórką publiczną jest wszelkie publiczne zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze na pewien z góry określony cel”) wyraźnie wskazuje, że ze zbiórką publiczną mamy do czynienia wtedy, gdy spełnione są jednocześnie trzy warunki:

- (1) po pierwsze, zbiórka prowadzona jest publicznie, czyli w przestrzeni publicznej: na ulicy, przed sklepem, w miejscach publicznych (poza wyłączeniem w art. 13), czy z domu do domu,
- (2) po drugie, określony jest konkretny cel, na jaki zbierane są ofiary,
- (3) po trzecie, ofiary zbierane są w formie gotówki lub w naturze.

O publicznym charakterze zbiórki nie może, jak interpretują to urzędnicy MSWiA przesądzać sam apel „*skierowany do bliżej nieokreślonego adresata*” (z odpowiedzi zastępcy Dyrektora Departamentu Koncesji i Zezwoleń MSWiA, p. Izabeli Wereśniak – Masri na list Forum Darczyńców), gdyż apel nie jest jeszcze zbieraniem ofiar, a jedynie odwołaniem się do publicznej ofiarności. Ustawodawca nie zapisał, że zbiórką publiczną jest publiczny apel o datki, ale że to czynność zbierania ma mieć publiczny (czyt. prowadzony w miejscu publicznym) charakter. Apel czy informacja „Jeśli chcesz pomóc głodującym dzieciom, przekaz darowiznę na konto fundacji X czy/ prześlij SMS o treści „pomagam” na nr Y” nie jest zbiórką publiczną, a tylko informacją o tym, jak można wesprzeć działalność danej fundacji. Jest to jedna z form pozyskiwania darowizn od osób prywatnych na działalność statutową fundacji (z ang. fundraising), w odpowiedzi na którą obywatele mogą przekazać na podany numer konta określoną kwotę darowizny udokumentowaną przelewem bankowym lub przekazem pocztowym, czy bilingiem telefonicznym, którą następnie mają prawo odpisać sobie od podatku (art. 26 ust. 1 pkt 9 oraz ust. 6e ustawy o PIT).

Również pozostałe zapisy ustawy wyraźnie wskazują, że w intencji ustawodawcy zbiórka publiczna - poddana kontroli i reglamentacji administracji państwowej – dotyczy sytuacji, w której datki i ofiary w gotówce lub w naturze, przekazywane są przez jedną osobę fizyczną innej osobie fizycznej bezpośrednio i anonimowo niejako z ręki do ręki: do skarbon, puszek, koszy, itp. czyli poza jakimkolwiek systemem automatycznego ich ewidencjonowania. Świadczy o tym art. 5 nakładający na ministra właściwego do spraw wewnętrznych wydanie rozporządzenia, które m.in. zapewni bezpieczeństwo zbieranych ofiar, określi miejsca ich prowadzenia, sposoby sporządzania dokumentacji dotyczącej przebiegu akcji zbiórkowej oraz wymogi legitymacji osoby przeprowadzającej zbiórkę, a także art. 7 ustawy, stwierdzający, że zbiórki publiczne mogą być prowadzone jedynie przez członków instytucji posiadającej pozwolenie na ich prowadzenie lub przez członków instytucji mających cele pokrewne albo przez osoby imiennie przez te instytucje zaproszone. Ani bank, ani operator telefonii komórkowej nie są takimi instytucjami, a ich pracownicy nie są osobami przeprowadzającymi zbiórkę na imienne zaproszenie organizacji ją przeprowadzającej.

Fakt, że ustawodawca powierzył ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych wydawanie pozwoleń i sprawowanie nadzoru nad prowadzeniem zbiórek publicznych na obszarze obejmującym więcej niż jedno województwo, podkreśla dodatkowo, że podstawowym celem przepisów o zbiórkach publicznych jest zapewnienie „*odpowiedniego bezpieczeństwa zbieranych publicznie ofiar w gotówce i naturze*” (art. 1 i 5 Ustawy oraz §13.3 Rozporządzenia). Bezpieczeństwo to należy rozumieć nie tylko jako gwarancję właściwego udokumentowania i wykorzystania darów przez organizację (zgodnie z celem zbiórki publicznej), ale też zapewnienie wiarygodności instytucji i osób prowadzących zbiórkę publiczną, zapewnienie ładu i porządku publicznego podczas prowadzenia zbiórki, w tym bezpieczeństwa osób ją prowadzących, oraz zabezpieczenie organizacji przed utratą wiarygodności na skutek prowadzenia fałszywych ziórek, lub afer związanych z defraudacją pozyskanych środków.

W świetle powyższego wpisanie do Rozporządzenia wpłaty na konto bankowe organizacji jako formy zbiórki publicznej nie ma najmniejszego uzasadnienia i kłóci się z duchem ustawy. Wpłaty dokonywane przez darczyńców na rachunek bankowy organizacji nie są bowiem nieewidencjonowanym anonimowym przekazem gotówki (wrzucanej do puszek lub skarbon czy wręczanym do ręki zbierającemu), ale bezgotówkowym transferem środków, dokumentowanym przekazem pocztowym czy przelewem bankowym i automatycznie ewidencjonowanym w systemie bankowym w momencie ich wpłynięcia na konto organizacji. W przeciwieństwie do datków wrzucanych do puszek wpłaty te – właśnie dzięki stosownemu ich udokumentowaniu już z chwilą ich przekazania - w myśl przepisów ustaw podatkowych mogą być potraktowane jak darowizna podlegająca zwolnieniu podatkowemu. Darowizny i wpłaty (np. 1% podatku dochodowego) przekazane na konto organizacji, podobnie jak inne przychody organizacji, pozostają pod pełnym nadzorem właściwych organów kontroli, w tym urzędów skarbowych. Każda organizacja musi przekazać urzędowi skarbowemu informację o swoich wpływach i wydatkach w zeznaniu rocznym CIT 8, a następnie dostarczyć bilans zatwierdzony przez władze organizacji. Może też być skontrolowana w każdej chwili przez urzędników z urzędu skarbowego, a jeśli dysponuje środkami publicznymi również przez NIK. Nie ma zatem potrzeby poddawania jej wpływów kontroli kolejnego ministerstwa. Interpretacja i stosowanie przepisów o zbiórkach publicznych przez MSWiA nakłada na organizacje zupełnie niepotrzebnie dodatkowe wymagania sprawozdawcze, co prowadzi do sytuacji, że jedna organizacja musi sprawozdawać się z tych samych wpływów do kilku organów administracji państwowej (m.in. minister właściwy, MPiPS, Urząd Skarbowy, MSWiA).

Usunięcie z Rozporządzenia MSWiA wpłat na konto organizacji jako jednej z form zbiórki publicznej, pozwoli na klarowne rozróżnienie między zbiórką publiczną a pozyskiwaniem funduszy na działalność statutową organizacji z wykorzystaniem takich nowoczesnych metod zdobywania środków jak direct dialogue, charytatywne smsy, mailing, pay-roll, marketing telefoniczny, czy wpłaty on-line. Takie rozwiązanie będzie w zgodzie nie tylko z duchem i literą Ustawy z 1933 roku, ale też z przepisami obowiązującymi w innych krajach europejskich (np w Wielkiej Brytanii), w których ta forma zbierania środków na cele dobroczynne jest powszechna i dobrze zakorzeniona. Ułatwi przeprowadzanie kampanii fundraisingowych i zmniejszy liczbę wniosków o wydanie pozwolenia na organizację zbiórek. Ośmieli też z pewnością wiele organizacji, które w niewielkim stopniu korzystają dziś z ofiarności osób prywatnych do aktywnego poszukiwania darczyńców, przyczyniając się tym samym do wzrostu kulejącej wciąż w Polsce filantropii indywidualnej i zmniejszając zależność sektora non-profit od środków publicznych.

Spełnienie tego postulatu rozwiąże kolejne problemy, na jakie uskarżają się organizacje, organizujące zbiórki publiczne takie jak:

Problem 1:

Zawarty w z § 1. ust 1 wymóg zakładania osobnych kont dla każdej zbiórki publicznej, który naraża organizacje prowadzące zbiórki publiczne na bałagan i niepotrzebne koszty, a także utratę wiarygodności wobec potencjalnych darczyńców, którzy nie rozumieją

dlaczego za każdym razem podawane jest inne konto, i dlaczego konto na zbiórkę ma inny numer niż konto ogólne organizacji.

Problem 2:

Uznanie przez MSWiA darowizn przekazywanych za pośrednictwem telefonii komórkowej (wiadomości tekstowe typu sms) i telefonii stacjonarnej (system audiotele lub infolinia) jako formy zbiórki publicznej, mimo że ani ustawa ani rozporządzenie nie dają ku temu żadnych podstaw. Nieuprawniona jest interpretacja urzędników MSWiA znajdująca się w zawieszony na stronach MSWiA „Informacji o procedurze ubiegania się o pozwolenia na zorganizowanie i przeprowadzenie zbiórki publicznej oraz sprawozdania ze zbiórki”, w myśl której ta forma zbierania środków traktowana jest jako sprzedaż usług.

Uzasadnienie

Sprzedaż usług analogicznie do sprzedaży przedmiotów w myśl art. 7 ustawy może być przeprowadzona wyłącznie przez instytucję, która otrzymała pozwolenie na jej przeprowadzenie. Tymczasem, w tym wypadku instytucja, która otrzymuje wpłaty w systemie charytatywnych smsów, audiotele czy infolinii nie sprzedaje żadnych usług, a jedynie otrzymuje darowizny za pośrednictwem nowoczesnego narzędzia jakim jest przekaz z użyciem systemu telefonii stacjonarnej czy telefonii komórkowej. Jest to analogiczna sytuacja, jak w wypadku przekazywania wpłat przez bank na konto organizacji. W obu wypadkach wpłaty te są identyfikowalne i udokumentowane, a ich wpływ na konto organizacji podlega kontroli stosownych organów nadzoru finansowego.

Postulat 2

Przestrzeganie przez urzędników MSWiA zapisów art. 3 i 4 ustawy, które mówią, że cel zbiórki nie może być przeciwny prawu i ma być godny poparcia z punktu widzenia interesu publicznego a także zgodny ze statutem organizacji czy aktem założycielskim komitetu oraz § 9. 1 rozporządzenia, w myśl którego „Ubiegający się o udzielenie pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej przedstawia organowi plan przeprowadzenia zbiórki publicznej, który określa:

1) cel, na który mają być przeznaczone ofiary pochodzące ze zbiórki publicznej;

Uzasadnienie

W myśl powyższych zapisów cel zbiórki powinien być ogólny i odnosić się do art. 1 i art. 3 i 4 ustawy, tj. powinien być jedynie zgodny z prawem i statutem prowadzącej zbiórkę organizacji, służący interesowi publicznemu (w przeciwieństwie do interesu osobistego) i podany w apelu. Nieuprawnione jest więc domaganie się przez urzędników MSWiA podejmujących decyzje o pozwolenie na zbiórkę wyszczególnienia we wniosku **zamkniętej listy rodzaju planowanych wydatków.** Takie żądanie nie tylko nie ma oparcia w prawie, ale jest niemożliwe do spełnienia i niepotrzebne z punktu widzenia interesu publicznego. Cel zbiórki powinien być sprecyzowany na takim poziomie ogólności, na jakim sformułowany jest apel o wsparcie, bo to ludzie swoimi datkami decydują, czy ten komunikat jest dla nich wystarczający, by zechcieli na niego odpowiedzieć. Powinien więc zawierać się w hasłach typu: pomoc powodziom w Polsce, pomoc uchodźcom w X, pomoc ofiarom katastrofy w

kopalni Y, czy pomoc dla upośledzonych umysłowo, sierot z domów dziecka, niewidomych w Laskach, itd. Nie sposób bowiem na etapie organizacji zbiórki, szczególnie w nagłych wypadkach, gdy organizowana jest pomoc humanitarna, ale też w przypadku budowy czy remontu jakiegoś obiektu, określić z góry na co pójdą fundusze: koce i śpiwory, żywność, łóżka, okna czy cement. Ludzie zresztą tego nie oczekują. Na co poszły ich datki dowiadują się ze sprawozdania z wykorzystania ich ofiar.

Nieuzasadnione domaganie się wyszczególnienia pozycji, jakie będą sfinansowane ze środków pozyskanych w zbiórce na etapie składania wniosku, skutkuje w konsekwencji bezzasadnym kwestionowaniem przez MSWiA wydatków wykazanych w sprawozdaniu, które odbiegają od przedstawionych we wniosku - na żądanie MSWiA - wstępnych założeń.

Postulat 3

Odejście od praktyki domagania się utrzymania kosztów przeprowadzenia zbiórki na poziomie 7, 10, czy 20% - w zależności od uznania urzędnika wydającego zezwolenie.

Uzasadnienie

Ani w ustawie ani w rozporządzeniu nie jest powiedziane, jakie mają być koszty prowadzenia zbiórki. Nie ma nawet mowy o potrzebie ich minimalizowania. § 9.1.7 mówi jedynie, że ubiegający się o pozwolenie powinien podać przewidywane koszty przeprowadzenia zbiórki w tym rodzaj i wysokość poszczególnych wydatków, a następnie podać je w publicznym ogłoszeniu wyników zbiórki (§ 12.1.7 rozporządzenia). Domaganie się utrzymania kosztów przeprowadzenia zbiórki na określonym przez urzędnika poziomie nie tylko, że nie ma oparcia w przepisach prawa, ale jest absurdalne, bo może się zdarzyć, że zebrano tak mało środków, że pokryły tylko koszty jej przeprowadzenia. Dodatkowym problemem jest to, że w momencie wnioskowania o zezwolenie na zbiórkę i sprawozdawania wydatków sfinansowanych ze środków uzyskanych ze zbiórki urzędnicy MSWiA kwestionują wydatki administracyjne związane z pozyskaniem i rozdysponowaniem darów czy planowane koszty wynagrodzeń osób zatrudnionych przy danym projekcie, uzurpując sobie prawo decydowania za ofiarodawców, choć ci przekazali środki na określony w apelu ogólny cel, a nie na listę wydatków, której domagał się od organizacji urzędnik MSWiA. Koszty przeprowadzenia zbiórki publicznej mogą być bardzo różne w zależności od skali prowadzonych działań i zastosowanych narzędzi. W USA i Wielkiej Brytanii, gdzie pozyskiwanie środków przez organizacje od osób prywatnych ma długą tradycję i szerokie zastosowanie, koszt prowadzenia zbiórki i zdobycia darczyńców dochodzi często do 30% zebranych środków. Żeby zdobyć darczyńców, trzeba najpierw zainwestować w narzędzia promocyjne i fundraisingowe, a zwrot z tej inwestycji nie następuje od razu, ale po dłuższym czasie (poza zbiórkami na ofiary kataklizmów i wielkich katastrof, czy prowadzonymi przez kilka rozpoznawanych medialnie organizacji).

Postulat 4

Nie stosowanie nie mającego oparcia w ustawie i w rozporządzeniu i często nierealistycznego wymogu drobiazgowego rozliczenia się przed organem udzielającym pozwolenia z przeprowadzonej zbiórki w ciągu 1 miesiąca od jej zakończenia.

Odstąpienie od rozbudowanej sprawozdawczości wymagającej od prowadzącego zbiórkę załączania do sprawozdań kopii faktur, umów z beneficjentami, itp.

Propozycja

Dodanie w par 9.1 punktu 8: „*termin użytkowania środków zebranych podczas zbiórki publicznej*”

Uzasadnienie

Art. 9 mówi jedynie, że wynik zbiórki i sposób użytkowania zebranych ofiar powinien zostać podany do wiadomości organu, który udzielił pozwolenia oraz ogłoszony w terminie 1 miesiąca w prasie. Tak więc termin 1 miesiąca dotyczy wymogu publicznego ogłoszenia wyników zbiórki, o którym mowa w §11 Rozporządzenia, a nie dostarczenia sprawozdania do organu administracji publicznej (szczególnie, że ta, zgodnie ze wspomnianą wcześniej „Informacją o procedurze ubiegania się o zezwolenie”, żąda załączenia kopii opublikowanego już ogłoszenia). Trzeba jednocześnie pamiętać, że w zależności od celu prowadzonej zbiórki termin 1 miesiąca od jej zakończenia może być niewystarczający na przedstawienie ostatecznego rozliczenia z wykorzystania datków, bo część środków może jeszcze nie być wydatkowana. Tym samym nie sposób w tak krótkim terminie dołączyć do sprawozdania kopii faktur, rachunków, umów etc. Wydaje się przy tym, że wymóg ten sformułowany w korespondencji urzędników z organizacjami prowadzącymi zbiórki publiczne jest nieuzasadniony. Kserowanie całej dokumentacji finansowej generuje niepotrzebne koszty po stronie organizatora zbiórki. Tego typu kontrola leży w gestii organów skarbowych, nie MSWiA, którym ustawa gwarantuje kontrolę i wgląd do wszelkich dokumentów w siedzibie organizacji (art 8).

Postulat 5

Nie domaganie się zezwolenia MSZ i MF na zakup za granicą towarów lub usług, które będą wykorzystane w Polsce (np sprzętu medycznego czy leczenia podopiecznego fundacji), nie kwestionowanie takich wydatków w sprawozdaniu ze zbiórki.

Uzasadnienie

Art. 2.2 ustawy wymaga zgody MSZ i MF, na wydatkowanie środków zagranicą, w przypadku, gdy kraj ten jest beneficjentem zbiórki. W przypadku, o którym tu mowa beneficjent/ci pozostaje/ą w kraju, a jedynie środki pozyskane na pomoc dla niego/nich wydatkowane są za granicą.

Postulat 6

Wprowadzenie rygorystycznego wymogu upubliczniania sprawozdania z przeprowadzonej zbiórki zawierającego informację o wysokości pozyskanych środków i ich wykorzystaniu w prasie lub na stronach internetowych organizacji, a także na stronie internetowej MSWiA.

Propozycja rozwiązania

Dodanie w §12 przed zdaniem „*Publiczne ogłoszenie wyników zbiórki publicznej zawiera*” zdania: *Przeprowadzający zbiórkę publiczną ogłasza publicznie wynik zbiórki i sprawozdanie z wykorzystania zebranych ofiar w prasie lub na swojej stronie internetowej oraz przesyła je organowi, który wydał pozwolenie na zbiórkę*”, a po § 13 dodanie § 14 w brzmieniu: „*Organ kontrolujący zbiórkę publiczną zamieszcza przedłożone mu sprawozdanie, o którym mowa w par 12 na swojej stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej*”. Zmiana numeracji §14 na §15.

Uzasadnienie

Obowiązkiem organizacji prowadzących zbiórkę publiczną jest wysprawozdanie się z jej efektów i wykorzystania środków zebranych podczas zbiórki przede wszystkim tymi, którzy obdarzyli je zaufaniem, czyli swoim ofiarodawcom. Najlepszym i najtańszym narzędziem do tego jest strona internetowa. Ponieważ jednak nie wszystkie organizacje (szczególnie te prowadzące zbiórki na poziomie lokalnym) posiadają swoją stronę www, właściwym miejscem do publikowania ich sprawozdań jest strona organu, który wydał zgodę na jej przeprowadzenie: samorządu lokalnego, urzędu marszałkowskiego, MSWiA. Umieszczenie sprawozdań ze zbiórek w jednym miejscu - w przypadku zbiórek ogólnopolskich na stronie internetowej MSWiA - ułatwi kontrolę obywateli nad wykorzystaniem środków pochodzących z ich ofiarności i podniesie wiarygodność organizacji prowadzących zbiórki. Analogiczne rozwiązanie zastosowano w przypadku sprawozdań organizacji pożytku publicznego, które zamieszczane są na stronie MPiPS.

Postulat 7

Dodanie po § 9.2. Rozporządzenia punktu 3, który określi termin, w jakich udzielona zostanie zgoda organu na prowadzenie zbiórki publicznej, również w sytuacjach wymagających szybkiej reakcji, zasady rozpatrywania wniosków oraz wymóg pisemnego uzasadnienia decyzji odmownej, a także możliwości odwołania się od tej decyzji.

Uzasadnienie

Obecnie nie ma żadnego ustawowego terminu rozpatrzenia wniosku przez MSWiA (poza tym zawartym w KPA) ani wymogu uzasadnienia przez organ decyzji odmownej. Nieznane są też zasady, którymi kierują się urzędnicy oceniając wnioski o pozwolenie przeprowadzenia zbiórki publicznej. Wnioskujący nie mają też praktycznie możliwości odwołania się od decyzji urzędnika ministerialnego do wyższej instancji (takie odwołanie wraca na biurko urzędnika wydającego decyzję). Szczególnym problemem jest brak ustawowego wymogu niezwłocznego udzielenia odpowiedzi na wniosek o pozwolenie na zbiórkę w sytuacjach nagłych: klęsk, katastrof, itp. uniemożliwiający często możliwość włączenia się Polski w akcje pomocy humanitarnej poza krajem. Równie dokuczliwa jest praktyka nie informowania przez MSWiA organizacji o przyjęciu czy odrzuceniu przesłanego sprawozdania, skutkująca niemożnością ubiegania się o nowe pozwolenie, czy domaganie się wyjaśnień lub zmian w sprawozdaniu po upływie kilku miesięcy od jego przesłania.

Postulat 8

Dołączenie do rozporządzenia wzoru wniosku i wzoru sprawozdania, które wylistują informacje niezbędne do udzielenia zgody na przeprowadzenie zbiórki i przyjęcia sprawozdania oraz dokładnie określają, jakie dokumenty powinny się składać na wniosek oraz jakie powinny być dołączone do sprawozdania. Oba dokumenty powinny powstać we współpracy i zostać skonsultowane z organizacjami pozarządowymi.

Uzasadnienie

Z doświadczeń organizacji, które prowadziły zbiórki publiczne, wynika, że skala urzędniczej interpretacji przepisów jest bardzo szeroka, a w niektórych kwestiach zdarzały się nawet całkowicie sprzeczne stanowiska czy żądania formułowane przez urzędników zarówno na etapie składania wniosku o pozwolenia na zbiórkę jak i składania sprawozdania z jej przeprowadzenia. Tymczasem spełnienie określonych warunków przez wniosek nie powinno dawać możliwości decyzji odmownej, podobnie jak ma to miejsce w przepisach dotyczących zagospodarowania przestrzennego, gdzie urzędnicy nie mogą nie wydać pozwolenia na budowę, jeżeli wniosek jest zgodny z wszystkimi przepisami.

Spełnienie postulatów 7 i 8 skutecznie wyeliminuje uznaniowość i dowolność w interpretacji przepisów o zbiórkach publicznych i stawianiu wymogów pod adresem organizacji ubiegających się o pozwolenia, na które skarżyły się organizacje, i stworzy przejrzyste procedury udzielania zezwoleń.

Postulat 9

Dodatkowo Rozporządzenie powinno jasno określić na co mają zostać przeznaczone środki zebrane w ramach zbiórki publicznej, jeśli przewyższą środki potrzebne do realizacji celu, na który zostały zebrane lub jeśli będą niewystarczające do jego zrealizowania. Informacja ta powinna być podana już na etapie występowania o pozwolenie na zbiórkę, a następnie, jeśli dojdzie do takiej sytuacji, podana do wiadomości publicznej.

Proponowane rozwiązania

Dopisanie stosownego punktu np. w § 9 Rozporządzenia. Można tu posilkować się analogicznymi zapisami z ustawy o działalności pożytku publicznego (art. 33. 4 i 5) i ustawy o fundacjach (Art 15. 4) nakazującymi wykorzystanie przez organizację zgromadzonych ze zbiórek środków na cele pokrewne lub przekazaniu ich na rzecz innej organizacji prowadzącej działalność statutową w tym samym lub zbliżonym zakresie.

Uzasadnienie

Rozwiązanie tego problemu jest sprawą podstawową z punktu widzenia wiarygodności publicznej organizacji prowadzącej zbiórkę i jej odpowiedzialności wobec ofiarodawców, którzy obdarzyli ją zaufaniem. Jeśli zbiórka będzie chybiona i nie przyniesie zakładanych rezultatów, opinia publiczna musi być o tym powiadomiona, a środki powinny być przekazane na cel podobny do tego, jaki podany był w apelu o datki. Z tego też względu cel

zbiórki – co podnosiliśmy już w postulacie 2 – winien być sformułowany na takim poziomie ogólności i dotyczyć takiego problemu, żeby nie trzeba było zmieniać przeznaczenia środków, jeśli zbierze się ich za mało lub za dużo („pomoc dzieciom niepełnosprawnym”, a nie „pomoc dziecku X”, na którego operację może przyjść 20x więcej środków niż potrzeba).